

Konkurentsiameti ettepanek – kelle huvides?

Rein Haak
Tartu Linnavalitsus

Käsitletavad teemad

- Korraldatud jäätmeveo võimalused, positiivsed kogemused Tartus
- Probleemid
- Jäätmekäitlejate Liidu ettepanekud
- Konkurentsiameti ettepanek

konkurentsiolukorra parandamiseks ja jäätmeseaduse muutmiseks 2012

Kes võidab – kes kaotab?

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid

- Korraldatud jäätmevedu on võimaldanud liikuda lähemale olukorrale, kus **kõik jäätmevaldajad on liitunud jäätmeveoga.**
- 2012. aastal eksisteerib jätkuvalt suur hulk jäätmevaldajaid, kes annavad jäätmeid üle ainult seetõttu, et nad on automaatselt liidetud ja toimib korraldatud jäätmevedu. Vabaturu tingimustes on tõenäoline, et nad ei näeks vajadust jäätmete üleandmiseks

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid

- Jäätmevaldajate automaatne liitmine süsteemiga on hädavajalik vähendamaks **illegaalset jäätmete käitlemist** (jäätmete sokutamist kõrvalistesse kohtadesse, põletamine jms). Korraldatud jäätmeveo tulemusena on Tartus vähenenud prügistamine.
- **Liigiti kogumine** on korraldatud jäätmeveo raames efektiivsem kui vabaturul. Jäätmeid kogutakse korraldatud jäätmeveo raames liigiti paketi põhiselt ning liigiti kogumisest on praktiliselt võimatu kõrvale hoida.

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid

- Korraldatud jäätmeveo juurutamine on oluliselt lihtsamaks ja **tõhusamaks muutnud järelevalve** korraldamise jäätmekäitluse üle
- Korraldatud veo raames vedude optimeerimine **vähendab jäätmeveokite poolt tekitatud negatiivset mõju liiklusele ja õhusaastet ja müra**
- **Hinnad on** korraldatud jäätmeveo raames **langenud**, sh liigiti kogutavate jäätmete hinnad

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid

- Korraldatud jäätmevedu on võimaldanud kaitsta kliente mitmete ebamõistlike tingimuste eest.
- Näiteks Ragn-Sells AS uued tüüptingimused vabaturul näevad ette pretensioonide esitamise ülilühikese aja jooksul. Pretensioon tuleb esitada 24 tunni jooksul tühjendamise päeval alates kella 6-st hommikul.
- Praktiliselt jääb kliendile kohustus esitada pretensioon öösel – kella kümneni õhtul oodatakse teenindust ja siis on aega kaebuse esitamiseks järgmise varahommikuni.

Kokkuvõttes:

- Korraldatud jäätmevedu on võimaldanud liikuda riigi jäätmekavas püstitatud eesmärkide poole.
- Korraldatud jäätmeveo sisseseadmist põhjustanud asjaolud ei ole tänaseks ära langenud ning kogu süsteemi lõhkumine oleks ennatlik.
- Korraldatud jäätmeveo süsteemi kaotamisega läheks kaduma omavalitsuste, jäätmekäitlejate ja jäätmevaldajate poolt kaheksa viimase aasta pingutused euroopaliku jäätmekäitlussüsteemi rajamisel.

Probleemid ja ettepanekud

- **Seadusandlus** – kohati on jäätmeseadus reguleeritud ülitäpselt (väikestes detailides), suurtes küsimustes jääb palju nn lahtisi küsimusi.
- Kindlasti vajaks täpsustamist **jäätmekäitluskoha määramisega seonduv** – kas see koht tuleks määrata konkursi teel, millised on konkursi olulised tingimused jms

Probleemid ja ettepanekud

- **Juriidiliste isikute** suhtes võiks omavalitsus omada kaalutusõigust korraldatud jäätmeveost vabastamisel. Näiteks ülikoolid, suured kaupluste ketid – mõningatel juhtudel oleks otstarbekas lubada nendel korraldada jäätmekäitlus iseseisvalt.

Probleemid

- Sageli tuuakse probleemina välja väide, et „Korraldatud jäätmevedu (sh konkursside korraldamine) on omavalitsuse jaoks tülikas ja koormav“
- Tegelikult korraldavad omavalitsused pidevalt hankeid (tänavakoristus, lumevedu, ehitustööd jms), hangete korraldamine on rutinne tegevus ning üks osa omavalitsuse põhitegevustest.
- Üks kord kolme või viie aasta järel korraldatav jäätmeveo konkurss ei mõjuta märkimisväärselt omavalitsuse halduskoormust.

EJKL ettepanekutest

- **Järelevalve korraldamine** „tegevuslubade süsteemi“ korral on oluliselt keerukam, töömahukam ja ebaefektiivsem.
- Korraldatud veo puhul tuleb sisuliselt tegeleda ainult probleemsete jäätmevaldajatega ja info jõuab süsteemist kergesti omavalitsuseni. Omavalitsuse põhiline ülesanne on järelevalvemenetluse läbiviimine probleemsete jäätmevaldajate suhtes.
- Tegevuslubade süsteemi korral tuleks järelevalvel pidevalt tegeleda probleemsete jäätmevaldajate väljaselgitamisega erinevate jäätmeliikide lõikes ning lisandub järelevalvemenetluste läbiviimine.

EJKL ja Konkurentsiameti ettepanekutest

- Tegevuslubade süsteemi rakendamisel saavad ainult käitlusteenust pakkuvad ettevõtted osaleda konkurentsisis ainult läbi veofirmade.
- Tarbijateni ei tarvitse sellisel juhul jõuda näiteks Eesti Energia poolt pakutav odav käitlushind ning sellist olukorda ei saa lugeda üldist konkurentsiolukorda soodustavaks.

EJKL ja Konkurentsiameti ettepanekutest

- Oleme seisukohal, et omavalitsustel on õigustatud ootus riigi jäätmekavas toodud jäätmepoliitika elluviimise suhtes.
- Jäätmekavas toodud visiooni kohaselt saavutatakse kontrolli illegaalse jäätmekäitluse üle eelkõige läbi korraldatud jäätmeveo. Omavalitsused lähtuvad pikaajaliste plaanide ja tegevuste kavandamisel riigi jäätmekavast.
- Põhimõttelised muudatused peaksid alguse saama jäätmekavast või selle muudatustest ning need peaksid läbima keskkonnamõjude hindamise protseduuri.

Kes võidab – kes kaotab?

- Oleme seisukohal, et omavalitsused on kindlalt kaotusseisus - tööd tuleb juurde, kuna suuremates omavalitsustes soovivad paljud seda teenust osutada.
- Iga teenusepakkuja soovib kehtestada omad tingimused ja neid peab hakkama omavalitsus elanikkonnale selgitama.
- Eeldatavasti kallinevad veohinnad ja seda kordades
- Ääremaadel ei pruugi ühtegi huvilist olla või teenuse hind muutub ebamõistlikuks ja kõigil tuleb hakata jäätmeid keskasulatesse vedama

Kes võidab – kes kaotab?

- Omavalitsus peab moodustama meeskonna, kes pidavalt jälgib jätmetekitajate liikumist eri teenusepakkujate vahel
- Omavalitsus peab hakkama määrama üldteenuse osutaja (madalama teenusehinna järgi), mis ei keela teenusepakkujal hinda pärast seda muuta
- **Võitjaks osutub(vad) teenusepakkuja(d), kes saavad teenuse osutamise hindu ja tingimusi vabalt muuta, kusjuures elanikkond on sunniviisiliselt ikkagi selle teenuse külge aheldatud**

heade mõtete linn